

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Sovyetler'in, Çanakkale'den kaçırılan hazineyi vermesini istedi

'Troya hazinesi Türkiye'nindir'

Schliemann Madalyası sahibi Prof. Ekrem Akurgal, "Sovyet dostlarımızdan jest bekliyoruz. Artık Osmanlı İmparatorluğu yok. Troya hazinesi Türklere, Miken eserleri Yunanlılara verilmeli" dedi.

ÖZGEN ACAR

ANKARA — Çanakkale'den Berlin'e kaçırılan "Troya hazinesi"nin Moskova'da "Kremlin Sarayı"nda olduğu yolundaki haberler Türk arkeoloji dünyasında geniş ilgi uyandırdı.

Kültür Bakanlığı, ileride izlenecek politikayı saptamaya hazırlık yapmak amacıyla Dışişleri Bakanlığı'ndan hazine hakkında gerekli bilgi ve belgelerin derlenmesini istedi.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Alpay Pasinli, "Troya buluntularının bütünleşmesi için İstanbul'a gönderilmesi gerekir. Sovyetler'in Troya Hazinesi'ni müzemize vermesi 100. kuruluş yıldönümünde önemli bir tarihsel armağan olacaktır" dedi.

"Schliemann Madalyası" sahibi Prof. Ekrem Akurgal ise "Sovyet dostlarımızdan jest bekliyoruz. Schliemann, Troya'dan başka Miken'den de eserler götürmüştü. Bugün artık Osmanlı İmparatorluğu yok. Sovyetler, Troya Hazinesi'ni Türklere, Miken eserlerini de Yunanlılara versinler" diye konuştu.

2. Dünya Savaşı'ndan bu ya-

SCHLIEMANN HAZINEYİ NASIL KAÇIRDI?

'Hazineyi şalın içine doldurduk'

1990 Noel günü, 100. ölüm yıldönümünde, dünyanın çeşitli bilim kuruluşlarınca anılan Alman arkeoloğu Heinrich Schliemann 1822 yılında Almanya'da Mecklenburg'daki fakir bir köyde doğdu.

Maddi sorunlar içindeki, yetenekli Heinrich'in kafasında daima iki olgu vardı. Birincisi Güney Amerika'ya gidip "köseyi dönmek."

İkincisi ise İzmirli antik ozan Homeros'un "İlyada"sında anlatılan öyküde geçen Troya'nın yerini bulmaktı. Çünkü o güne kadar genellikle herkes Troya'nın düşsel bir yer olduğuna inanıyordu.

Schliemann 28 yaşında Rusya'ya ve Kaliforniya'ya yaptığı yolculuklarındaki ticaret ile köseyi döndü. Sovyetler Birliği'ndeki ilk evliliği mutluluk getirmedi. İkinci evliliğini Amerika'da Yunan kökenli genç ve güzel olduğu kadar akıllı Sofia Engastromenos ile yaptı. Sofia da Homeros hayranıydı ve tüm şiirlerini ezbere biliyordu. Yüksek eğitimi Rostock ve Paris'te yapmıştı.

İstanbul Maarif Nezareti'nden aldığı izinle Schliemann 1870 nisanında Çanakkale'de kazmaya başladığında Troya'yı bulmuştu. Schliemann böylece düşsel iki hedefini de gerçekleştirmiş oldu.

Heinrich Schliemann, kazılara başladıktan üç yıl sonra "Troya hazinesi"ni nasıl bulduğunu şöyle anlatıyor:

Heinrich Schliemann, "Troya hazinesi"ni nasıl bulduğunu şöyle anlatıyor: Kral Priam'ın sarayının yanındaki doğruca uzanan duvarın ötesini kazarken büyükçe, bakir bir nesne ile karşılaştım. İşçilere hemen 'paydos' diye bağırdım.

"Kral Priam'ın sarayının yanındaki doğruca uzanan bir duvarın ötesini kazarken büyükçe bakir bir nesne ile karşılaştım. Çok kaydedeğer olan biçimi dikkatimi çekmişti. Ardında altın gördüğümü düşündüm. (...) İşçilerin açgözlülüğünden arkeoloji adına hazineyi kurtarabilmek için çok süratli hareket etmek zorundaydım. Daha işçilerin kahvaltı molasına çok zaman vardı. Bununla birlikte yine de derhal 'Paydos' diye bağırdım."

Schliemann bundan sonra işçileri kahvaltı yapar ve dinlenirken, "yıkılacak bir duvarın altında kalma pa-hasına da olsa yaşamının en büyük tehlikesini göze alarak bir bıçakla hazineyi duvardan nasıl çıkardığını"

ayrıntılı bir biçimde anlatır.

"Arkeolojik değerine paha biçilmeyen pek çok nesneyi görmek o anda beni çılgına çevirmişti ve artık hiçbir tehlikeyi düşünmez olmuştum" diye yazan Schliemann hazineyi kaçırışını anlatmayı anılarında şöyle sürdürüyor:

"Bununla birlikte, eşimin yardımı olmaksızın hazineyi oradan çıkarmam tamamen olanaksızdı. Yanımda duran eşimin şalını kestim ve o da içine bunları doldurarak oradan uzaklaştık."

Heinrich Schliemann daha sonra bu hazineyi Atina'ya ve ardından da Almanya'ya kaçıracağı. Berlin'de sergilenen bu hazine 2. Dünya Savaşı sonunda birdenbire Berlin'de kaybolacak ve hakkında çeşitli söylentiler çıkacaktır.

Schliemann, bulduğu bu hazinenin Homeros'un İlyada'sındaki ünlü "Güzel Helen"i'nin Isparta Kralı kocasını bırakarak kaçtığı Troya Prensi Paris'in babası Kral Priamos'a ait olduğunu iddia edecektir. Ancak daha sonra yapılan bilimsel kazılar Schliemann'ın bu yargısının yanlışlığını ortaya koyunca "Kral Priamos'un hazinesi"nin adı "Troya hazinesi" olarak değiştirilecektir.

YARIN:Troya Hazinesi'nin tam listesi

na geçen 46 yıl boyunca nerede olduğu bilinmediği için hakkında çeşitli söylentiler çıkartılan "Troya hazineleri"nin Moskova'da "Kremlin Sarayı"nda bulunduğuna ilişkin haberler uluslararası sanat ve bilim dünyasını yanı sıra Türkiye'de de yankı yarattı.

Sovyetler'in, hazineyi yeniden Almanya'ya geri vermesi yolunda hazırlık yaptığının ilişkin haberler Kültür Bakanlığı'na da ha-

rekete geçirdi.

Kültür Bakanlığı Halkla İlişkiler Danışmanı Hilmi Tutar, yayınımlar üzerine telefonla arayıp "Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürü M. Akif Işık'ın Dışişleri Bakanlığı Kültür İşleri Genel Müdürlüğü'ne 4 nisan çarşamba günü bir yazı ile göndererek bu olayı ilk kez en geniş boyutta inceleyen Amerikan 'Art News' adlı derginin ve ayrıca 'konuya ilişkin her türlü bil-

gi ve belgenin temin edilmesini istediğini" açıkladı.

Bu arada Anıtlar ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Ertekin de elimizde bulunan her türlü uluslararası yayımların birer kopyasını incelemek üzere aldırdı.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Alpay Pasinli ise "Cumhuriyet'e görüşlerini şöyle açıkladı:

"Dünyaca ünlü Troya bulun-

tularının Türkiye'de kalan bölümü müzemizde korunmaktadır. Buna karşılık bu hazinenin şimdi Sovyetler Birliği'nde olduğunu basından öğrenmiş bulunuyoruz. Eğer bu haberler doğruluk kazanıp bu hazine geri verilecekse, bunların döneceği yer, kuşkusuz Türkiye ve ülkemizde de İstanbul Arkeoloji Müzesi'dir.

Haberin doğru çıkmasını can-ı gönülden ümit ederim.

Bundan dört yıl önce gittiğim Berlin'de gezdiğim 'Troya Sergisi'nin bir yöneticisi, 'Günün birinde bu hazinenin mutlaka bir yerden çıkacağına inanıyorum. Bundan hiç kuşku yok. İnşallah bu hazine bulunacaktır' demişti.

Bu hazinenin gerçek sahibi hiç kuşkusuz müzemizdir. Çünkü Troya buluntuları bu hazine ile bilimsel bir bütünlük, bir anlam kazanacaktır. Müzemizin

kuruluşunun 100. yıldönümünde müze ek binamızda sergilenmesine Sovyet hükümetinin olanak vermesi, bu yıldönümü için önemli ve tarihsel bir armağan olacaktır."

Üç ay önce altı yabancı bilim adamı ile birlikte Almanya'da "Schliemann Madalyası" verilen, arkeoloji eğitimini savaş öncesinde Berlin'de yapan ve çeşitli Alman bilimsel kuruluşların onursal üyesi olan Prof. Ekrem Akurgal ise şöyle konuştu:

"2. Dünya Savaşı sonunda Rusların Almanya'dan çeşitli sanat eserlerinin yanı sıra bu hazineyi de götürürken hiçbir kötü niyetleri yoktu. Sovyetler, Almanya'dan ne götürdüyse bunları zaman içinde geri verdi. Nitekim Bergama Sunağı'nı da Berlin'den parça parça götürmüşlerdi. Daha sonra yine parça parça Almanya'ya geri verdiler. Bundan dolayı Ruslara insanlık adına 'aferin' dememiz, şükran duygularımızı belirtmemiz gerekiyor. Troya Hazinesi savaş sonrasında kaybolduğunda herkes gibi ben de 'Eyvah, bunu bulan herhangi bir Rus askeri altını için eritmiş ve bu nedenle kaybolmuş olabilir' diye düşünmüştüm.

Şimdi Sovyet dostlarımızdan jest bekliyoruz. Sovyet bilim adamları da bu hazinenin Troya'dan nasıl kaçırıldığını çok iyi bilirler. Schliemann, Troya'dan başka Miken'den de eser götürmüştü. Bugün artık Osmanlı İmparatorluğu yok. Sovyetler, Troya Hazinesi'ni Türklere ve eğer ellerinde varsa Miken eserlerini de Yunanlılara vererek önemli bir jest yaparlar."